

УХВАЛА ПЕРШОГО СЕНАТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Пугачова Анатолія Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису назви статті 365 Кримінального кодексу України та її частини першої, а також частини шостої статті 13 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“

Київ
23 вересня 2025 року
№ 31-у(І)2025

Справа № 3-115/2025(227/25)

Перший сенат Конституційного Суду України у складі суддів:

Петришина Олександра Віталійовича – головуєчого,
Гришук Оксани Вікторівни,
Кичуна Віктора Івановича – доповідача,
Олійник Алли Сергіївни,
Совгирі Ольги Володимирівни,
Філюка Петра Тодосьовича,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Пугачова Анатолія Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису назви статті 365 Кримінального кодексу України та її частини першої, а також частини шостої статті 13 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 31, ст. 545) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Кичуна В.І. та дослідивши матеріали справи,
Перший сенат Конституційного Суду України

у с т а н о в и в:

1. Пугачов А.М. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині другій статті 3, статті 8, частині третій статті 17, частині другій статті 19, статті 58, частинам першій, другій, третій статті 62, частині першій статті 129 Конституції України (конституційність) окремий припис, який міститься у назві статті 365 Кримінального кодексу України (далі – Кодекс) та у її частині першій, а саме „працівником правоохоронного органу“; частину шосту статті 13 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII зі змінами (далі – Закон).

„Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу

1. Перевищення влади або службових повноважень, тобто умисне вчинення працівником правоохоронного органу дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень, якщо вони завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб, –

карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років“.

Відповідно до частини шостої статті 13 Закону „висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів впливає таке.

Печенізький районний суд Харківської області вироком від 22 серпня 2019 року визнав Пугачова А.М. винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 365 Кодексу, та

призначив йому покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади у правоохоронних органах строком на три роки.

Харківський апеляційний суд ухвалою від 21 січня 2020 року вирок Печенізького районного суду Харківської області від 22 серпня 2019 року скасував та призначив новий розгляд справи в суді першої інстанції.

За наслідками нового розгляду справи Печенізький районний суд Харківської області вирок від 28 січня 2022 року, залишеним без змін ухвалою Харківського апеляційного суду від 8 грудня 2022 року, визнав Пугачова А.М. винним у вчиненні кримінального проступку, передбаченого частиною першою статті 125 Кодексу, призначив йому покарання у вигляді ста годин громадських робіт та одночасно звільнив від відбування покарання через закінчення строку давності.

Колегія суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ухвалою від 31 травня 2023 року передала кримінальне провадження стосовно Пугачова А.М. на розгляд Великої Палати Верховного Суду, оскільки дійшла висновку про наявність у цьому провадженні виняткової правової проблеми, яка полягає у відсутності на законодавчому рівні та у судовій практиці чітких критеріїв визначення понять „правоохоронний орган“ і „працівник правоохоронного органу“, що призводить до неоднакового застосування норм матеріального та процесуального права. Це, як зауважила вказана колегія, у край негативно впливає на реалізацію принципу правової визначеності, який є одним із фундаментальних елементів верховенства права та гарантує розумну передбачуваність судового рішення.

Велика Палата Верховного Суду постановою від 30 серпня 2023 року ухвалу Харківського апеляційного суду від 8 грудня 2022 року скасувала та призначила новий розгляд справи в суді апеляційної інстанції.

З огляду на висновки Великої Палати Верховного Суду, наведені у її постанові від 30 серпня 2023 року, Харківський апеляційний суд вирок

від 10 вересня 2024 року скасував вирок Печенізького районного суду Харківської області від 28 січня 2022 року, визнав Пугачова А.М. винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 365 Кодексу, та призначив йому покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади в правоохоронних органах строком на три роки.

Колегія суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду постановою від 20 березня 2025 року залишила без змін вирок суду апеляційної інстанції.

Аргументуючи неконституційність оспорюваних приписів Кодексу, Закону, Пугачов А.М. посилається на окремі приписи Конституції України, Кодексу, Закону, Рішення Конституційного Суду України від 26 лютого 2019 року № 1-р/2019, а також на судові рішення у його справі.

Суб'єкт права на конституційну скаргу, покликаючись на статті 8 та 62 Конституції України, вважає, що окремий припис назви статті 365 Кодексу та її частини першої („працівником правоохоронного органу“) порушують його право на справедливий суд. Обґрунтовуючи порушення його права на справедливий судовий розгляд в контексті гарантій, які містить стаття 8 Конституції України, Пугачов А.М. твердить, що окремий припис назви статті 365 Кодексу та її частини першої хоча і містять таку кваліфікаційну ознаку складу злочину, як наявність спеціального суб'єкта – „працівник правоохоронного органу“, проте чітко не визначають, кого саме потрібно вважати працівником правоохоронного органу, і тому суперечать принципу юридичної визначеності, а отже, порушують право на справедливий суд. На підтвердження своєї позиції щодо порушення його права на справедливий судовий розгляд у вимірі гарантій, які містить стаття 62 Основного Закону України, автор клопотання зазначає, що оспорювані приписи Кодексу через їхню нечіткість не узгіднюються з принципом *nullum crimen, nulla poena sine lege* („немає закону – немає злочину, немає закону – немає кари“), оскільки не може

йтися про доведення його вини законним порядком, а отже, й про дотримання його права на справедливий суд з огляду на те, що Харківський апеляційний суд 10 вересня 2024 року ухвалив обвинувальний вирок стосовно нього на підставі нечіткості окремого припису назви статті 365 Кодексу та її частини першої.

На думку Пугачова А.М., оспорюваний припис частини шостої статті 13 Закону в розрізі вимог статей 8 та 58 Конституції України суперечить принципу верховенства права, оскільки уможливорює ретроактивне (зі зворотною дією в часі) застосування судами системи судоустрою України висновків, викладених у постановах Верховного Суду.

3. Перший сенат Конституційного Суду України, розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з постановленням неодностайно Першою колегією суддів Першого сенату Конституційного Суду України Ухвали від 2 вересня 2025 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“, виходить із такого.

Відповідно до статті 151¹ Конституції України, пункту 9 статті 7 Закону України „Про Конституційний Суд України“ питання, порушене в конституційній скарзі, підвідомче Конституційному Суду України.

Конституційна скарга відповідає вимогам статей 50, 55, 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ щодо форми і змісту.

Згідно зі статтею 56 Закону України „Про Конституційний Суд України“ Пугачов А.М. є належним суб'єктом права на конституційну скаргу.

Отже, є підстави для відкриття конституційного провадження у справі.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 36, 55, 56, 61, 67, 77, 86 Закону України „Про

Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 54 Регламенту Конституційного Суду України Перший сенат Конституційного Суду України

п о с т а н о в и в:

1. Відкрити конституційне провадження у справі за конституційною скаргою Пугачова Анатолія Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису назви статті 365 Кримінального кодексу України та її частини першої, а також частини шостої статті 13 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII зі змінами.

2. Унести цю справу на розгляд пленарного засідання Першого сенату Конституційного Суду України.

**ПЕРШИЙ СЕНАТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**